

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ

Верещагіна І.Д.*

ОЦІНКА НІМЕЦЬКИМИ ЗМІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1990-Х – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

90-ті роки ХХ століття ознаменувалися різким загостренням суспільно-політичних та економічних протиріч у більшості країн Центральної та Східної Європи, що призвело до демократичних революцій і падіння комунізму. На шлях реформ після розпаду СРСР стала також Україна. Її складні трансформаційні зміни стали темою для обговорень та дискусій на сторінках німецьких ЗМІ.

Враховуючи дослідження західних аналітиків, варто звернути увагу на те, що в Україні основною складністю на шляху трансформаційних змін була їхня паралельність у різних галузях. Україна повинна була виборювати в очах західних експертів та якісних ЗМІ право на об'єктивну оцінку та відповідне ставлення до її внутрішньополітичних досягнень.

Часто на шпальтах газет автори характеризували Україну як «країну, де панує криза й нестабільність», і це було лейтмотивом чималої кількості статей, що з'явилися останнім часом на сторінках таких авторитетних видань, як Wall Street Journal, Financial Times, Gazeta Wyborcza [1, с. 5]. Причому, як зазначає український експерт О. Сушко, якщо раніше авторами цих (не нових) тез були переважно журналісти та інтелектуали, які загалом скептично налаштовані до України і черпають інформацію з російських джерел, то тепер аналогічну думку висловлюють і друзі України, котрі немало зробили для просування її інтересів у світі, такі, наприклад, як Адріан Каратницький і Брюс Джексон. Проте такі оцінки можна було спостерігати в основному до 2005 р., коли більшість західних політологів та журналістів після ейфорії 2004 р. бажали побачити якомога швидший успіх трансформацій в Україні.

Варто зазначити, що у другій половині 1990-х рр. іноземна преса відображала позицію західних демократій стосовно підтримки реформ в Україні, спрямованих на побудову європейської держави. Зокрема, коментуючи візит канцлера ФРН в Україну, «Берлінер цайтунг» повідомляла, що Г. Коль прагне підтримувати процес реформ в Україні. Крім того, під час візиту йшлося про відбудову енергетичної галузі – закриття до 2000 р. реактора в Чорнобилі та важливе на той час інвестування Заходом енергетичного господарства на суму 3,45 млрд. марок [4, с. 6]. Отже, західні демократії були готові реалізувати політику стосовно України в напрямку до європейських трансформацій.

Про такі наміри західних демократій йшлося в інтерв'ю українських експертів з європейських питань. Під час одного з них київський експерт з питань безпеки О. Кокошинський зазначив, що для України розширення НАТО – це як внутрішня, так і зовнішня проблема. На ставлення населення у даному випадку впливають багато факторів, зокрема етнічна належність – російська чи українська. На думку О.Кокошинського, на півночі та

---

* здобувач Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
Науковий керівник: проф. Фісанов В.П.

заході існує багато прихильників розширення, проте є близько 30% таких громадян, які виступають за повернення УРСР, – переважно зі сходу та півдня [5, с. 5]. Така суперечлива ситуація, на думку експерта, могла б привести до дестабілізації в країні. Особливо це стосувалося того, що більшість населення, яке відстоювало позицію посилення відносин з Росією, вважало, що вступ України до НАТО спровокує її в очах Росії та стане каменем спотикання в українсько-російських відносинах. Крім того, Україна в дійсності завжди прагнула зберегти хороші відносини і з європейськими інституціями та державами, і з Росією, що значно ускладнювало побудову її зовнішньої політики і здійснення внутрішніх трансформацій.

Хоча інколи критика, наприклад, німецьких газет стосувалася референдуму в Україні, дій влади та порушення прав людини на початку 2000 р. Зокрема, російська дослідниця К.Тихомирова, коментуючи політичну ситуацію в Україні наприкінці 1999 р., підкреслювала, що «в Україні все залишається без змін. Л. Кучма наважився на проведені недемократичними методами президентські вибори» та те, що «Л. Кучма не «надійний партнер Заходу» [6, с. 4]. Як наголошувалось у її статті: населення України проголосувало у квітні 2000 року за розширення влади президента та зменшення парламенту держави, після чого опозиція та Європейська Рада з самого початку піддали критиці референдум [2, с. 1]. Такі складні політичні питання громадяни України не могли вирішувати самостійно, тому в більшості своїй проголосували за позицію, запропоновану владою, не враховуючи впливу цих результатів на політичну ситуацію в країні та на розвиток і проходження трансформаційних змін.

Негативним моментом у здійсненні політики трансформацій на початку XXI століття була критика з боку Європейської Ради України через порушення прав людини. У провідній берлінській газеті зазначалося, що «Україна, ставши членом організації більше трьох років тому, ще не виконала необхідних умов. Серед інших зобов'язань, це відміна смертної кари в Україні. Крім того, реформа кримінального права та новий закон про партії змушують чекати» [3, с. 5].

Зважаючи на аналітичні матеріали, опубліковані на початку XXI ст. в німецькій пресі, Україна часто давала привід дискредитувати себе в очах західних політиків. Проте оцінка вад її політики часто була нещадною, оскільки її здійснювали російські дослідники та журналісти на шпальтах німецьких ЗМІ. Такі статті були переповнені суб'єктивізмом, оскільки часто творилися крізь призму російсько-українських непростих відносин. Проте щодо питань інтеграції, то переважна більшість оцінок стосується того, що Україна спрямовує трансформації у напрямку до європейських стандартів та бажає стати повноцінним членом таких європейських інституцій, як ЄС та СОТ.

Література

1. Сушко О. Самодискредитація України / О. Сушко // Дзеркало тижня. – 2008. – 1-8 листопада. – С. 5.
2. Die Ukraine: Abstimmung über Macht des Präsidenten // Berliner Zeitung. – 2000. – 17.April. – S. 1.
3. Europarat kritisiert Ukraine und Türkei. Menschenrechte verletzt // Berliner Zeitung. – 1999. – 20.Januar. – S. 5.
4. Kohl will Reformen in der Ukraine fördern // Berliner Zeitung. – 1996. – 30. August. – S. 6.
5. Lilge C. Die Ukraine fürchtet Destabilisierung durch NATO-Debatte / C. Lilge // Berliner Zeitung. – 1996. – 01. Juli. – S. 5.
6. Tichomirowa K. Die Macht, an der Macht / K. Tichomirowa // Berliner Zeitung. – 1999. – 16. November. – S. 4.